

۱/۱ درصد افزایش داشت. بررسی تعداد خانوار برحسب مناطق شهری و روستایی استان‌های کشور نشان می‌دهد بیشترین متوسط رشد سالانه تعداد خانوار در مناطق شهری به استان‌های بوشهر، هرمزگان و خراسان جنوبی به ترتیب به میزان ۷/۱، ۶/۱ و ۵/۴ درصد و در مناطق روستایی به استان‌های سیستان و بلوچستان، قم و کرمان به ترتیب به میزان ۴/۴، ۳/۴ و ۲/۶ درصد اختصاص داشت. متوسط رشد سالانه تعداد خانوار در مناطق شهری و روستایی استان تهران در سال ۱۳۹۵ نسبت به سرشماری سال ۱۳۹۰ به ترتیب ۳/۰ و ۰/۱ درصد بود.

جدول ۹-۱- آمارهای حیاتی جمعیت (هزار نفر)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳
تعداد موالید ثبت شده (کل اسناد)	۲/۳	۱۵۲۸/۱	۱۵۳۴/۴
تعداد وفات ثبت شده	-۲/۷	۳۶۹/۸	۳۷۴/۸
	-۱/۴	-۱۶/۰	۴۴۶/۳

ماخذ: سازمان ثبت احوال کشور

براساس آمار سازمان ثبت احوال کشور، تعداد موالید در سال ۱۳۹۵ حدود ۱۵۲۸/۱ هزار نفر بود که در مقایسه با سال گذشته ۲/۷ درصد کاهش داشت. با توجه به تعداد وفات ثبت شده به میزان ۳۶۹/۸ هزار نفر، در این سال ۱۱۵۸/۳ هزار نفر به جمعیت کشور (بدون در نظر گرفتن میزان مهاجرت) اضافه شد. نسبت جنسی (مردان به زنان) حاصل از ثبت رویداد وفات در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۲۸/۵ می‌باشد که در مقایسه با نسبت سال قبل (۱۲۷/۷)، افزایش اندکی نشان می‌دهد. در این سال

در سال ۱۳۹۵، علی‌رغم افزایش موجودی اشتغال در بازار کار، نرخ بیکاری به دلیل افزایش بیشتر جمعیت فعال با ۱/۴ واحد درصد افزایش به ۱۲/۴ درصد رسید. ماندگاری نرخ بیکاری بالای ۱۰ درصد حداقل در یک دهه گذشته و پایین بودن نرخ مشارکت در بازار کار، نشان‌دهنده وجود مشکلات ساختاری در این بازار است.

۹-۱- جمعیت و نیروی انسانی

براساس نتایج سرشماری مرکز آمار ایران، جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ با متوسط رشد سالانه ۱/۲۴ درصد در مقایسه با رقم سرشماری سال ۱۳۹۰، به ۷۹/۹ میلیون نفر رسید که ۵۹/۱ میلیون نفر آن ساکن شهرها و بقیه ساکن روستاها بودند. ضریب شهرنشینی در سال مذکور ۷۴/۰ درصد بود. در این سال نسبت جنسی جمعیت که تعداد مردان به ازای هر یک‌صد نفر جمعیت زن را نشان می‌دهد، برابر ۱۰۲/۷ بود.

در سال ۱۳۹۵، تعداد کل خانوارها به ۲۴/۲ میلیون خانوار رسید که متوسط رشد سالانه آن در مقایسه با رقم سرشماری سال ۱۳۹۰ حدود ۲/۷ درصد می‌باشد. از این تعداد خانوار، ۱۸/۱ میلیون خانوار در مناطق شهری و ۶/۱ میلیون خانوار در مناطق روستایی سکونت داشتند. تعداد خانوار در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با رقم سرشماری سال ۱۳۹۰ به طور متوسط سالانه به ترتیب ۳/۳ و

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

بازار کار در سال ۱۳۹۵ تحت تاثیر فضای کلی اقتصاد کشور و شکل‌گیری انتظارات مثبت عاملان اقتصادی پس از توافق بین‌المللی برجام بوده که افزایش انگیزه نیروی کار جهت حضور فعال در بازار کار و افزایش اشتغال در این سال را در پی داشته است.

۹-۲-۱- عرضه نیروی کار

عرضه نیروی کار تابعی از سطح دستمزدها، تورم انتظاری، فرهنگ کار، ترجیحات نیروی انسانی و همچنین متاثر از تحولات جمعیت کل کشور به خصوص جمعیت بالای ۱۰ سال است. افزایش جمعیت در اواخر دهه ۱۳۵۰ و اوایل دهه ۱۳۶۰ و در نتیجه جوان شدن جمعیت با فاصله ۱۵ تا ۲۰ سال، تاثیر خود را بر بازار کار بر جای نهاده و بخشی از مشکلات حاکم بر بازار کار در شرایط حاضر ناشی از عدم برنامه‌ریزی مطابق با اوج جمعیتی مزبور است.

در سال ۱۳۹۵، جمعیت فعال کشور با ۴/۴ درصد افزایش در مقایسه با سال قبل به حدود ۲۵/۸ میلیون نفر رسید. در این سال جمعیت فعال مردان ۲/۴ درصد و جمعیت فعال زنان ۱۳/۹ درصد افزایش داشت. از کل جمعیت فعال در سال مورد بررسی، حدود ۲۰/۹ میلیون نفر مرد و بقیه زن بودند. توزیع منطقه‌ای جمعیت فعال نشان می‌دهد در این سال ۱۸/۸ میلیون نفر در مناطق شهری و ۷/۰ میلیون نفر در مناطق روستایی به عنوان جمعیت فعال در بازار کار حضور داشتند.

در سال ۱۳۹۵، نرخ مشارکت با ۱/۲ واحد درصد افزایش نسبت به سال گذشته به ۳۹/۴ درصد رسید. افزایش بیشتر جمعیت فعال (۴/۴ درصد) نسبت به افزایش ۱/۱ درصدی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر، موجب افزایش نرخ مشارکت کل کشور در این سال شد. در سال مورد بررسی، نرخ مشارکت به تفکیک مناطق شهری و روستایی نیز به ترتیب با ۱/۴ و ۱/۰ واحد درصد افزایش به ۳۸/۹ و ۴۱/۰ درصد رسید.

تعداد وفات ثبت شده در مقایسه با سال قبل ۱/۴ درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۹۵، تعداد ۷۰۴/۷ هزار مورد ازدواج و ۱۸۱/۰ هزار مورد طلاق در کشور به ثبت رسید که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۲/۸ و ۱۰/۶ درصد افزایش نشان می‌دهند. نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۵ در کل کشور ۳/۹ برابر بود که در مقایسه با سال گذشته (۴/۲ برابر)، کاهش نشان می‌دهد. این شاخص بیان‌کننده این واقعیت است که به ازای هر ۳/۹ مورد ازدواج، یک مورد طلاق به ثبت رسیده است. در این سال تعداد ۶۱۶/۰ هزار مورد ازدواج و ۱۶۸/۸ هزار مورد طلاق در مناطق شهری کشور به ثبت رسید که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۹/۵ و ۱۵/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. در مناطق روستایی نیز تعداد ۸۸/۷ هزار مورد ازدواج و ۱۲/۳ هزار مورد طلاق به ثبت رسید که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۲۷/۷ و ۲۸/۰ درصد کاهش داشته است. نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۵ در مناطق شهری و روستایی کشور به ترتیب ۳/۷ و ۷/۲ برابر بوده است که نسبت به مقادیر مشابه سال گذشته (۳/۸ و ۷/۲ برابر)، تغییر محسوسی نداشته است.

۹-۲-۲- بازار کار

تحقق اهداف اقتصادی مستلزم انتخاب و اجرای سیاست‌های مناسب اقتصادی در بخش‌های مختلف است. از همین رو، سیاست‌گذاران کلان اقتصادی توجه ویژه‌ای به شاخص‌های بازار کار و تغییر و تحولات آن دارند. از جمله مهم‌ترین شاخص‌های بازار کار می‌توان به نرخ بیکاری، نرخ مشارکت و میزان اشتغال اشاره کرد که تجزیه و تحلیل تغییرات این شاخص‌ها، اطلاعات مفیدی را در اختیار سیاست‌گذاران اقتصادی قرار می‌دهد. آنچه بازار کار را از دیگر بازارها (مانند بازار کالاها و خدمات، بازار سرمایه و بازار پول) متمایز می‌کند، وجود عامل انسانی در دو طرف عرضه و تقاضای این بازار است. شرایط

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

با توجه به نرخ رشد ثابت جمعیت ۱۰ساله و بیشتر، افزایش عرضه نیروی کار در دو سال اخیر بیشتر تحت تاثیر کاهش جمعیت غیر فعال به دلیل اتمام دوران تحصیلی دانشجویان و ورود آنها به بازار کار بوده است. براساس گزارش مرکز آمار ایران از نتایج آمارگیری نیروی کار، در سال ۱۳۹۵ در مجموع ۱۲/۱ میلیون نفر از جمعیت کشور فارغ‌التحصیل یا در حال تحصیل در دوره‌های عالی بودند. از این تعداد، ۶/۷ میلیون نفر فعال و ۵/۵ میلیون نفر غیر فعال بودند. به عبارت دیگر، نرخ مشارکت در جمعیت تحصیل کرده ۵۵/۱ درصد بود که در مقایسه با رقم سال گذشته (۵۱/۹ درصد)، افزایش نشان می‌دهد.

عدم استفاده از فن‌آوری‌های نوین در بخش تولید که نیازمند به‌کارگیری نیروی کار تحصیل کرده می‌باشد و همچنین، عدم تطابق توانمندی فارغ‌التحصیلان بسیاری از رشته‌های تحصیلی با نیازهای بازار کار می‌تواند منجر به کاهش تقاضای نیروی کار از یک طرف و کاهش تمایل افراد به حضور فعال در بازار کار از طرف دیگر شود که افزایش جمعیت غیر فعال را در پی خواهد داشت.

بررسی نرخ مشارکت به تفکیک جنسیت نشان می‌دهد نرخ مشارکت مردان و زنان در سال مذکور به ترتیب ۶۴/۱ و ۱۴/۹ درصد بود که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۰/۹ و ۱/۶ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

با توجه به سهم نسبتاً بالای جمعیت بالقوه فعال از کل جمعیت کشور (سهم حدود ۸۲ درصدی جمعیت ۱۰ساله و بیشتر از کل جمعیت)، چنانچه امکان به‌کارگیری و اشتغال نسبت بیشتری از نیروی کار بالقوه فراهم شود، دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز (جامعه‌ای فعال) ممکن خواهد بود. در حال حاضر، بار تامین هزینه زندگی بر دوش حدود ۲۸ درصد از جمعیت بوده و هر نفر مسئولیت تامین هزینه خود و تقریباً ۲/۵ نفر دیگر را بر عهده دارد. در صورت تداوم این شرایط و با توجه به افزایش جمعیت مسن و غیر فعال در دهه‌های آتی، مشکلات تامین هزینه بخش غیر فعال جامعه بر دوش سهم اندکی از شاغلان خواهد بود که این روند، موجبات کاهش سطح رفاه کشور را فراهم می‌سازد.

عرضه نیروی کار به‌طور مستقیم متاثر از تحولات جمعیت کل کشور به خصوص جمعیت بالای ۱۰ سال می‌باشد.

جدول ۹-۲- تحول جمعیت و بازار کار

(هزار نفر - درصد)

درصد تغییر (۱)	سال		
	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۳
۱/۱	۱/۱	۶۵۳۸۵	۶۴۶۹۲
۴/۴	۳/۷	۲۵۷۹۱	۲۴۷۰۱
۲/۸	۳/۱	۲۲۵۸۸	۲۱۹۷۲
۱۷/۴	۸/۵	۳۲۰۳	۲۷۲۹
۱/۲	۱/۰	۳۹/۴	۳۸/۲
۱/۴	۰/۴	۱۲/۴	۱۱/۰
۱/۵	۰/۶	۱۳/۷	۱۲/۲
۰/۸	۰/۲	۸/۹	۸/۱
۱/۲	۰/۵	۱۰/۵	۹/۳
۱/۳	-۰/۳	۲۰/۷	۱۹/۴
۳/۱	۰/۹	۲۹/۲	۲۶/۱
۳/۰	۰/۸	۳۲/۳	۲۹/۳
۲/۵	۱/۲	۲۲/۵	۲۰/۰
۲/۶	۱/۴	۲۵/۹	۲۳/۳
۲/۶	۱/۵	۲۸/۱	۲۵/۵
۲/۳	۱/۱	۱۹/۹	۱۷/۶

۱- تغییرات نرخ‌های بیکاری و مشارکت برحسب واحد درصد می‌باشند.

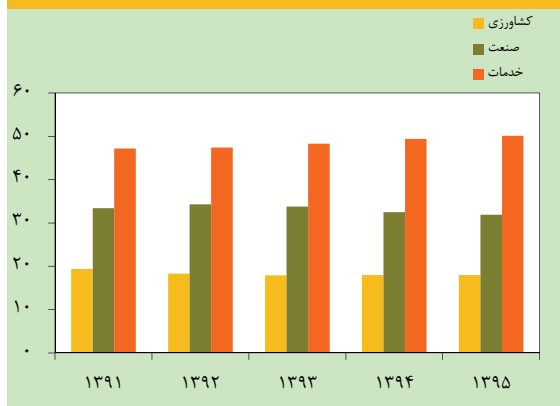
ماخذ: مرکز آمار ایران

۹-۲-۲- تقاضای نیروی کار

۲ سال اخیر، سهم شاغلان زن از کل شاغلان کشور از ۱۴/۵ درصد در سال ۱۳۹۳ به ۱۷/۲ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافت.

توزیع شاغلان برحسب مناطق جغرافیایی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵، تعداد شاغلان در مناطق شهری ۵۳۲/۴ هزار نفر (۳/۴ درصد) و در مناطق روستایی ۸۳/۵ هزار نفر (۱/۳ درصد) افزایش یافته است. در مناطق شهری و روستایی، بیشترین افزایش تعداد شاغلان در بخش خدمات رخ داده است. همچنین در این سال، تنها شاغلان بخش صنعت مناطق روستایی با کاهش مواجه شده‌اند و شاغلان سایر بخش‌ها در مناطق شهری و روستایی افزایش داشته‌اند.

نمودار ۹-۱- سهم اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی (درصد)

۹-۲-۳- بیکاری

در سال ۱۳۹۵، نرخ بیکاری با ۱/۴ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۲/۴ درصد رسید. نرخ بیکاری زنان و مردان به ترتیب ۲۰/۷ و ۱۰/۵ درصد بود که نسبت به سال قبل ۱/۳ و ۱/۲ واحد درصد افزایش داشت. نرخ بیکاری زنان علی‌رغم سهم کمتر از کل جمعیت فعال، همواره بالاتر از مردان بوده است. در سال مورد بررسی، سهم جمعیت بیکار زنان از کل جمعیت بیکار (۳۱/۶ درصد) بیش از سهم جمعیت فعال آنان از

تقاضای نیروی کار عبارت است از (حداکثر) نیروی کاری که در هر میزان دستمزد برای تولید به کار گرفته می‌شود و نشان می‌دهد کارفرمایان در دستمزد معین تمایل به استخدام چه میزان نیروی کار دارند. به‌طور کلی، تقاضای نیروی کار تابعی از سطح تولید (تقاضای موثر) و قیمت‌های نسبی عوامل تولید است.

آمار تعداد شاغلان در بخش‌های مختلف اقتصادی شامل صنعت، کشاورزی و خدمات در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که در این سال در مجموع ۲۲/۶ میلیون نفر مشغول به کار بوده‌اند که در مقایسه با تعداد شاغلان در سال گذشته، نشان‌دهنده افزایش حدود ۶۱۶/۰ هزار شغل (معادل ۲/۸ درصد) به موجودی اشتغال کشور است. در سال مورد بررسی، در بخش‌های خدمات، کشاورزی و صنعت به ترتیب ۴۶۲/۸، ۹۹/۲ و ۵۳/۴ هزار شغل ایجاد شد.

توزیع اشتغال به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵، بخش خدمات با ۵۰/۱ درصد، بیشترین سهم از اشتغال را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بخش‌های صنعت و کشاورزی به ترتیب معادل ۳۱/۹ و ۱۸/۰ درصد بود. مقایسه سهم‌های مذکور با سال قبل نشان‌دهنده افزایش ۰/۷ واحد درصدی سهم بخش خدمات، کاهش ۰/۶ واحد درصدی سهم بخش صنعت و عدم تغییر سهم بخش کشاورزی می‌باشد.

بررسی تفکیک موجودی اشتغال برحسب جنسیت نشان می‌دهد که از مجموع ۶۱۶/۰ هزار شغل ایجاد شده در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال قبل، تعداد ۱۹۶/۰ هزار شغل به موجودی اشتغال مردان و ۴۲۰/۰ هزار شغل به موجودی اشتغال زنان اضافه شده است. با توجه به رشد قابل توجه اشتغال زنان در

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

سرزمین در تدوین سیاست‌های اشتغال‌زایی اهمیت ویژه‌ای دارد. مقایسه نرخ بیکاری استان‌های کشور در سال ۱۳۹۵ با سال قبل نشان می‌دهد که در ۲۱ استان کشور نرخ بیکاری افزایش و در ۹ استان کاهش یافته و در استان ایلام بدون تغییر بوده است. همچنین، جمعیت فعال در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل در تمام استان‌ها (به استثنای لرستان و گیلان) افزایش داشته است. جمعیت شاغل نیز در ۷ استان (کرمانشاه، لرستان، گیلان، تهران، گلستان، همدان و اردبیل) کاهش داشته است. لذا می‌توان گفت علت افزایش نرخ بیکاری در بیشتر استان‌های کشور افزایش بیشتر عرضه نیروی کار نسبت به افزایش تقاضای نیروی کار بوده است.

۹-۲-۴- تسهیلات اعطا شده برای ایجاد اشتغال

بانک مرکزی هر ساله از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها مبالغی را جهت طرح‌های خوداشتغالی و مشاغل خانگی اختصاص می‌دهد. در سال ۱۳۹۵، مبلغ ۱۱۷۹۳ میلیارد ریال تسهیلات اشتغال‌زایی به مددجویان سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) و ۷۳۸ میلیارد ریال تسهیلات مشاغل خانگی از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها پرداخت شد. مقایسه ارقام پرداختی با سهمیه ابلاغی بانک مرکزی نشان می‌دهد که در این سال ۹۰/۷ درصد از سهمیه ۱۳ هزار میلیارد ریالی اشتغال‌زایی و ۷۳/۸ درصد از سهمیه یک هزار میلیارد ریالی ابلاغ شده برای مشاغل خانگی تحقق یافته است. این عملکرد در مقایسه با عملکرد ۴۷/۸ و ۳۵/۴ درصدی بانک‌ها در پرداخت تسهیلات اشتغال‌زایی و مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۴، افزایش یافته است. دلیل بهبود عملکرد تسهیلات مذکور، کاهش سهمیه‌های ابلاغی تسهیلات خوداشتغالی و مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۴ بوده است.

کل جمعیت فعال (۱۹/۰ درصد) است. این موضوع نشان‌دهنده شانس کمتر آنان برای یافتن شغل است.

مقایسه جمعیت بیکار در سال ۱۳۹۵ با سال گذشته نشان می‌دهد که تعداد بیکاران از حدود ۲/۷ میلیون نفر در سال ۱۳۹۴ به ۳/۲ میلیون نفر در این سال افزایش یافته است.

بررسی وضعیت نرخ بیکاری برحسب مناطق نشان می‌دهد نرخ بیکاری مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۳/۷ و ۸/۹ درصد بود که در مقایسه با سال گذشته ۱/۵ و ۰/۸ واحد درصد افزایش داشت. یکی از دلایل بالاتر بودن نرخ بیکاری در مناطق شهری، مهاجرت کارجویان روستایی به این مناطق است.

در سال ۱۳۹۵، نرخ بیکاری جوانان در گروه‌های سنی ۱۵-۲۴ و ۲۹-۱۵ ساله در مقایسه با سال گذشته به ترتیب با ۳/۱ و ۲/۶ واحد درصد افزایش به ۲۹/۲ و ۲۵/۹ درصد رسید. در این سال نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله در مناطق شهری و روستایی به ۳۲/۳ و ۲۲/۵ درصد رسید. در گروه سنی ۱۵-۲۹ ساله نیز نرخ بیکاری در مناطق شهری و روستایی به ترتیب به ۲۸/۱ و ۱۹/۹ درصد افزایش یافت.

در میان استان‌های کشور، در سال ۱۳۹۵ استان‌های کرمانشاه، چهارمحال و بختیاری و اردبیل به ترتیب با ۲۲/۰، ۲۰/۲ و ۱۵/۳ درصد، بالاترین نرخ بیکاری و استان‌های مرکزی، سمنان و همدان به ترتیب با ۷/۳، ۸/۶ و ۹/۵ درصد، پایین‌ترین نرخ بیکاری را داشته‌اند. این امر نشان می‌دهد که همچنان فاصله زیادی بین نرخ بیکاری استان‌های مختلف وجود دارد؛ ضمن اینکه نرخ بیکاری عمدتاً در استان‌های محروم و مرزی کشور بالا است. بنابراین، توجه به ویژگی‌های منطقه‌ای و مباحث آمایش

۹-۲-۵- عملکرد صندوق بیمه بیکاری

براساس قانون کار، مدت پرداخت مقرری حداقل ۶ ماه و حداکثر ۵۰ ماه از اولین روز بیکاری می‌باشد. طبق آمار ارائه شده، مقرری پرداختی برحسب نفر-ماه در سال ۱۳۹۵ با ۱۱/۹ درصد افزایش به ۲۴۸۸/۹ هزار ریال رسید.

۹-۲-۶- دستمزد و حقوق

تعیین حداقل دستمزد در اغلب کشورها به منظور تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از نیروی کار با تخصص و مهارت پایین صورت می‌گیرد. در ایران هر سال حداقل دستمزد برای کارگران و ضریب حقوق برای کارمندان دولت تعیین می‌شود. براساس ماده ۴۱ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹، شورای عالی کار در هر سال میزان حداقل دستمزد کارگران را اعلام می‌کند. در سال ۱۳۹۵، حداقل دستمزد ماهانه (۳۰ روزه) کارگران با توجه به مصوبه شورای عالی کار ۸۱۲۱/۶ هزار ریال تعیین شد. این رقم در مقایسه با رقم تعیین شده برای سال قبل، ۱۴/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. براساس مصوبه هیات وزیران، ضریب حقوق کارکنان دولت از ۱۳۷۶ واحد در سال ۱۳۹۴ به ۱۵۴۱ واحد در سال ۱۳۹۵ رسید که در مقایسه با سال قبل ۱۲/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. بنابراین، دستمزد واقعی کارگران و کارکنان دولت در سال ۱۳۹۵ با توجه به نرخ تورم (۹/۰ درصد) افزایش داشته است.

۹-۳- آموزش

نظام آموزشی هر کشور در مقاطع مختلف تحصیلی، علاوه بر رسالت فرهنگی و اجتماعی، عهده‌دار تربیت و آماده‌سازی نیروی انسانی برای ورود به بازار کار است. با شناخت مناسب از مزیت‌های نسبی و برنامه‌ریزی صحیح آموزشی می‌توان نیروی انسانی پویاتری را جهت تسریع توسعه اقتصادی به کار گرفت. امکانات آموزشی عمومی مناسب باعث کاهش فقر

تعداد مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۴ با ۶/۴ درصد افزایش به ۲۱۱/۸ هزار نفر رسید. این تعداد با توجه به جمعیت بیکار کشور (حدود ۳۲۰۳/۴ هزار نفر در سال ۱۳۹۵)، سهم اندکی از کل بیکاران را تشکیل می‌دهد. تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۵ به جمع مشمولان صندوق بیمه بیکاری اضافه شدند ۲۲۴/۷ هزار نفر بود. بنابراین، تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۵ از مقرری بیمه بیکاری استفاده نمودند ۴۲۳/۷ هزار نفر بود^(۱).

جدول ۹-۳- عملکرد صندوق بیمه بیکاری (نفر)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۵	۱۳۹۴	
۶/۴	۲۱۱۷۷۰	۱۹۸۹۵۳	تعداد مقرری‌بگیران
۶/۲	۲۲۴۷۲۹	۲۱۱۵۱۳	تعداد برقراری مقرری
۱۳/۸	۱۹۴۳۹۶	۱۷۰۸۰۳	تعداد موارد قطع مقرری

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

در سال ۱۳۹۵، مقرری ۱۹۴/۴ هزار نفر از مشمولان صندوق بیمه بیکاری قطع شد. حدود ۶۹/۹ درصد به دلیل اتمام مدت استحقاق، ۲۴/۹ درصد به دلیل اشتغال مجدد و ۵/۲ درصد باقی‌مانده به دلایلی از جمله بازنشستگی، ازکارافتادگی، فوت یا عدم شرکت در کلاس‌های فنی و حرفه‌ای و ... از ردیف مقرری‌بگیران حذف شدند.

جدول ۹-۴- توزیع علل قطع مقرری بیمه بیکاری

سایر	اشتغال مجدد	استفاده از حداکثر مدت	تعداد کل قطع مقرری	نفر	سهم(درصد)
۶/۰	۲۴/۹	۶۹/۱	۱۹۴۳۹۶	۱۳۵۸۸۳	۴۸۴۰۴
۵/۲	۲۴/۹	۶۹/۹	۱۰۰/۰	۱۰۱۰۹	۱۳۹۵

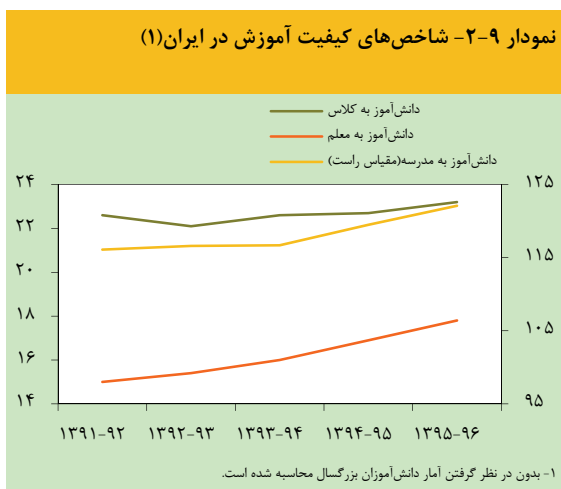
ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

۱- تعداد استفاده‌کنندگان در هر سال عبارت است از مجموع مقرری‌های برقرار شده در همان سال به علاوه مقرری‌بگیران باقی‌مانده در پایان سال قبل.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

حرفه‌ای و کاردانش مشغول به تحصیل بودند. این آمار نشان‌دهنده تمایل بیشتر پسران به ورود سریع به بازار کار و تمایل دختران به ادامه تحصیل در دانشگاه می‌باشد.

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، تعداد دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقایسه با سال تحصیلی گذشته ۹/۴ درصد افزایش داشت. در این مدارس تعداد دانش‌آموزان در مقطع متوسطه عمومی (متوسطه دوم) با ۱/۸ درصد کاهش مواجه شد که به دلیل کاهش تعداد دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای این مدارس بود. تعداد کل دانش‌آموزان کاردانش (دولتی و غیر دولتی) در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ نسبت به سال قبل کاهش داشت. مقایسه تغییرات تعداد دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقاطع مختلف تحصیلی نشان‌دهنده تمایل خانوارها به استفاده از خدمات این مراکز آموزشی است، به طوری که سهم دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی از کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی مورد بررسی در کلیه مقاطع (به استثنای مقطع متوسطه دوم که بدون تغییر بوده است) افزایش داشته است.

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، تعداد مدارس کشور با ۰/۷ درصد افزایش به ۱۱۲/۹ هزار دستگاه رسید. در این سال تعداد کلاس‌ها با ۰/۹ درصد افزایش به ۵۹۵/۱ هزار باب رسید. کادر

فرهنگی و اقتصادی شده و زمینه را برای بالفعل کردن استعدادهای افراد جامعه فراهم می‌نماید.

۹-۳-۱- آموزش و پرورش عمومی

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، تعداد کل دانش‌آموزان^(۱) با ۲/۶ درصد افزایش به ۱۴/۱ میلیون نفر رسید. در این سال تعداد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مقایسه با سال تحصیلی قبل ۳/۰ درصد افزایش و تعداد دانش‌آموزان مقطع راهنمایی (متوسطه اول) ۱/۹ درصد افزایش داشت، در حالی که تعداد دانش‌آموزان مقطع متوسطه عمومی (متوسطه دوم) در این سال تحصیلی نسبت به سال قبل ۱/۹ درصد کاهش نشان می‌دهد. پس از اجرای طرح تغییر نظام آموزشی کشور در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ و اضافه شدن پایه ششم به مقطع ابتدایی، مقطع راهنمایی با کسری پایه مواجه شده و تعداد دانش‌آموزان در این مقطع کاهش یافت. در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، در هر سه پایه مقطع متوسطه اول (شامل هفتم، هشتم و نهم) پذیرش دانش‌آموز صورت گرفت که این امر منجر به افزایش تعداد دانش‌آموزان در این مقطع و کاهش تعداد دانش‌آموزان در مقطع دبیرستان در آن سال تحصیلی (به دلیل عدم پذیرش دانش‌آموز در پایه اول دبیرستان) شد. در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، در کلیه پایه‌های تمام مقاطع تحصیلی پذیرش دانش‌آموز صورت گرفت و روند تعداد دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی تقریباً باثبات شد.

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، حدود ۳۶/۲ درصد از دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم و ۲۰/۸ درصد از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم در هنرستان‌های فنی-

۱- شامل دانش‌آموزان دوره‌های آمادگی، ابتدایی، راهنمایی تحصیلی (متوسطه اول)، متوسطه عمومی (متوسطه دوم) و بزرگسال می‌باشد.

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

آموزشی کل کشور نیز به ۷۷۶/۲ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال گذشته ۲/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. شاخص دانش‌آموز به مدرسه به ۱۲۲/۱ نفر رسید که در مقایسه با رقم سال قبل (۱۱۹/۵ نفر) معادل ۲/۶ واحد افزایش داشت. در این سال شاخص دانش‌آموز به معلم با ۰/۹ واحد افزایش نسبت به سال قبل، به ۱۷/۸ نفر رسید. تفکیک شاخص مذکور برحسب مقاطع تحصیلی نشان می‌دهد که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، در مقطع ابتدایی، راهنمایی (متوسطه اول) و دبیرستان (متوسطه

دوم) شاخص مذکور به ترتیب معادل ۲۳/۷، ۱۵/۵ و ۱۰/۱ نفر بوده است. شاخص دانش‌آموز به کلاس با ۰/۵ واحد افزایش نسبت به سال قبل به ۲۳/۲ نفر رسید. در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، تعداد سوادآموزان تحت پوشش نهضت سوادآموزی ۴۷۱/۱ هزار نفر بود که در مقایسه با سال قبل ۶/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. از کل سوادآموزان، حدود ۴۴/۵ درصد در دوره تکمیلی و بقیه در مقطع سوادآموزی در حال تحصیل بودند.

جدول ۹-۵- دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی برحسب جنس

(هزار نفر)

درصد تغییر	۱۳۹۵-۹۶		۱۳۹۴-۹۵			
	پسر	دختر	پسر	دختر		
۳/۱	۳/۰	۳۹۳۶/۷	۳۷۱۲/۱	۳۸۱۹/۵	۳۶۰۳/۰	ابتدایی
۱/۹	۱/۹	۱۶۲۱/۱	۱۴۹۱/۱	۱۵۹۱/۳	۱۴۶۳/۱	متوسطه اول (۱)
-۲/۸	-۰/۹	۱۰۹۹/۰	۱۰۸۹/۲	۱۱۳۰/۷	۱۰۹۹/۵	متوسطه دوم (۲)
۱/۸	۲/۱	۶۶۵۶/۷	۶۲۹۲/۵	۶۵۴۱/۵	۶۱۶۵/۶	جمع

۱- از سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲، دوره راهنمایی تحصیلی به متوسطه اول تغییر نام یافت.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۲- از سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، دوره متوسطه عمومی به متوسطه دوم تغییر نام یافت.

جدول ۹-۶- ترکیب دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

درصد تغییر	۱۳۹۵-۹۶		۱۳۹۴-۹۵		
	مناطق روستایی	مناطق شهری	مناطق روستایی	مناطق شهری	
۲۸/۵	۷۱/۵	۲۹/۱	۷۰/۹		ابتدایی
۲۱/۷	۷۸/۳	۲۱/۸	۷۸/۲		متوسطه اول (۱)
۱۰/۰	۹۰/۰	۱۰/۰	۹۰/۰		متوسطه دوم (۲)
۲۳/۲	۷۶/۸	۲۳/۴	۷۶/۶		جمع

۱- از سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲، دوره راهنمایی تحصیلی به متوسطه اول تغییر نام یافت.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۲- از سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، دوره متوسطه عمومی به متوسطه دوم تغییر نام یافت.

جدول ۹-۷- دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقاطع مختلف تحصیلی

درصد تغییر	تعداد (هزار نفر)		سهم در کل دانش‌آموزان (درصد)			
	۱۳۹۴-۹۵	۱۳۹۵-۹۶	۱۳۹۴-۹۵	۱۳۹۵-۹۶		
۱۲/۸	۶/۴	۱۲/۶	۱۱/۵	۹۶۱/۶	۸۵۲/۶	ابتدایی
۹/۱	۵۷/۲	۸/۹	۸/۳	۲۷۸/۰	۲۵۴/۹	متوسطه اول (۱)
-۱/۸	-۲۶/۵	۱۱/۱	۱۱/۱	۲۴۳/۴	۲۴۷/۸	متوسطه دوم (۲)
۹/۴	۴/۲	۱۱/۵	۱۰/۷	۱۴۸۳/۰	۱۳۵۵/۲	جمع

۱- از سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲، دوره راهنمایی تحصیلی به متوسطه اول تغییر نام یافت.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۲- از سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، دوره متوسطه عمومی به متوسطه دوم تغییر نام یافت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

۸/۷- درصد) و کارشناسی ارشد (۱/۳- درصد) و افزایش تعداد دانشجویان مقاطع دکتری حرفه‌ای (۸/۲ درصد) و دکتری تخصصی (۲۲/۰ درصد) در مقایسه با سال تحصیلی قبل است. تعداد دانشجویان دکتری در سال‌های اخیر روند افزایشی داشته که با فارغ‌التحصیل شدن این گروه و ورود آنها به بازار کار در آینده، می‌بایست در خصوص اشتغال به کار آنها با توجه به سطح انتظاراتشان تمهیداتی اندیشیده شود.

۹-۳-۲- آموزش عالی

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، تعداد دانشجویان کشور (دولتی و غیر دولتی) به ۴۰۷۳/۸ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال تحصیلی قبل ۶/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد.

بررسی تعداد دانشجویان کشور به تفکیک مقاطع تحصیلی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ نشان‌دهنده کاهش تعداد دانشجویان مقاطع کاردانی (۹/۰- درصد)، کارشناسی

جدول ۹-۸- کل دانشجویان کشور

(هزار نفر)

سال تحصیلی	درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۹۴-۹۵	۱۳۹۵-۹۶	۱۳۹۴-۹۵	۱۳۹۵-۹۶
آموزش عالی دولتی (۱)	۲۷۲۶/۶	۲۵۳۳/۳	-۱۲/۵	-۷/۱
زن	۱۳۵۷/۲	۱۲۴۰/۱	-۱۲/۰	-۸/۶
مرد	۱۳۶۹/۴	۱۲۹۳/۲	-۱۳/۰	-۵/۶
دانشگاه آزاد اسلامی	۱۶۲۱/۸	۱۵۴۰/۵	-۳/۸	-۵/۰
زن	۶۴۵/۴	۶۳۱/۵	-۱/۸	-۲/۲
مرد	۹۷۶/۴	۹۰۹/۱	-۵/۰	-۶/۹
جمع	۴۳۴۸/۴	۴۰۷۳/۸	-۹/۵	-۶/۳

ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه آزاد اسلامی
۱- شامل دانشجویان دانشگاه پیام نور و موسسات آموزش غیر دولتی- غیر انتفاعی نیز می‌باشد.

دوره برنامه پنجم توسعه (۹۵-۱۳۹۰)

تعداد زیاد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، عدم تناسب بین تحصیلات و نیازهای بازار کار، پایین بودن سرمایه‌گذاری در بخش‌های مولد، کاهش تقاضا برای نیروی کار در فناوری‌های جدید تولید که عمدتاً سرمایه‌بر می‌باشند، توزیع نامتناسب جمعیت بیکار بین استان‌های کشور و رقابت‌پذیری پایین تولیدات و عدم امکان ورود به بازارهای جهانی از جمله مشکلات بازار کار به شمار می‌رود که مانع کاهش نرخ بیکاری و تحقق هدف تعیین شده در برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز شده است.

نرخ بیکاری که از شاخص‌های کلیدی بازار کار است مطابق با اهداف برنامه پنجم توسعه می‌بایست در سال ۱۳۹۵ (سال پایانی برنامه) به ۷/۰ درصد کاهش می‌یافت. براساس آمارهای مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری از ۱۳/۵ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۱۰/۴ درصد در سال ۱۳۹۲ کاهش یافت و پس از آن طی یک روند صعودی به ۱۲/۴ درصد در سال ۱۳۹۵ رسید. رشد بیشتر عرضه نیروی کار (جمعیت فعال) در مقایسه با تقاضای نیروی کار (جمعیت شاغل) در سال‌های پایانی برنامه منجر به افزایش نرخ بیکاری و عدم تحقق هدف برنامه شد.

جدول ۹-۹- عملکرد برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در حوزه جمعیت و بازار کار (میلیون نفر- درصد)

متوسط رشد سال‌های برنامه (۱)	سال‌های برنامه						سال پایه	
	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	
۱/۳	۷۹/۹	۷۸/۹	۷۸/۰	۷۷/۰	۷۶/۱	۷۵/۱	۷۴/۲	جمعیت کل کشور
۰/۸	۶۵/۴	۶۴/۷	۶۴/۰	۶۳/۴	۶۲/۷	۶۳/۴	۶۲/۴	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر
۱/۳	۲۵/۸	۲۴/۷	۲۳/۸	۲۳/۸	۲۳/۵	۲۳/۴	۲۳/۹	جمعیت فعال
۳۷/۸	۳۹/۴	۳۸/۲	۳۷/۲	۳۷/۶	۳۷/۴	۳۶/۹	۳۸/۳	نرخ مشارکت
۱/۵	۲۲/۶	۲۲/۰	۲۱/۳	۲۱/۳	۲۰/۶	۲۰/۵	۲۰/۷	جمعیت شاغل
-۰/۱	۳/۲	۲/۷	۲/۵	۲/۵	۲/۸	۲/۹	۳/۲	جمعیت بیکار
۱۱/۵	۱۲/۴	۱۱/۰	۱۰/۶	۱۰/۴	۱۲/۱	۱۲/۳	۱۳/۵	نرخ بیکاری

ماخذ: مرکز آمار ایران
 ۱- ارقام مربوط به نرخ مشارکت و نرخ بیکاری معادل متوسط نرخ‌ها طی سال‌های برنامه (۹۵-۱۳۹۰) است.